

Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO)

Algemeen advies over de sectorale en thematische strategische nota's van de Directie Generaal van de Internationale Samenwerking (DGIS)

- **gevraagd door de Staatssecretaris voor Internationale Samenwerking, de heer Eddy Boutmans, in een brief van 28 mei 2002**
- **voorbereid door de werkgroep Internationale betrekkingen**
- **goedgekeurd door de algemene vergadering van 15 oktober 2002 (zie bijlage 1)**
- **de originele taal van dit advies is het Frans**

1. Samenvatting

- [1] De FRDO benadrukt het belang van de uitwerking van de strategische nota's voor de toekomstige ontwikkelingssamenwerking, en waardeert de inspanning van de administratie voor de realisatie ervan. Toch wijst de raad op een probleem van timing met betrekking tot de realisatie van de strategische nota's: de geografische nota's werden voor het overgrote deel uitgewerkt alvorens het grootste deel van de sectorale en thematische nota's beschikbaar waren. De gemengde commissies werden georganiseerd alvorens over de landennota's te beschikken.
- [2] In enkele strategische nota's is de te volgen strategie niet voldoende duidelijk gedefinieerd om operationeel te zijn.
- [3] Het overleg met de civiele samenleving in het Noorden en vooral in het Zuiden moet effectief worden georganiseerd tijdens de opmaak van de nota's, rond de definitieve nota's en ook op de andere belangrijke momenten van de beleidsbepaling.
- [4] De strategische nota's moeten zich aan de nieuwe problemen die zich in de partnerlanden voordoen aanpassen en de internationale en Europese verworvenheden integreren.
- [5] De nota's zouden acties moeten voorzien ter versterking van de institutionele capaciteiten van DGIS.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Inleidende opmerkingen

- [6] In voorliggend advies formuleert de FRDO een aantal algemene opmerkingen over het geheel van sectorale en thematische nota's en over hun onderlinge relaties. Hij werkt eveneens een advies uit voor elke sectorale strategische nota en elke thematische nota. Wat de geografische nota's betreft heeft de raad de intentie een kaderadvies te formuleren waarin de opmerkingen aangaande alle landennota's gegroepeerd worden.
- [7] De FRDO benadrukt het belang van de uitwerking van de strategische nota's, die een stap vooruit betekenen naar een kwalitatieve ontwikkelingssamenwerking, en waardeert de inspanning van de administratie voor de realisatie ervan.

2.2. Operationeel karakter van de strategische nota's

2.2.1. Realisatie van de strategische nota's : een slecht aangepaste timing.

- [8] De sectorale en thematische nota's zijn in principe bestemd als hulpmiddel voor de attachées van de Belgische samenwerking in de partnerlanden om de strategische geografische nota's uit te werken. Deze landennota's moeten op hun beurt als basis dienen voor de keuze van de aard van samenwerkingsprogramma's waarin België wenst te investeren. Het is dus op basis van deze landennota's dat de attaché voor samenwerking de gemengde commissies, die de autoriteiten van de Belgische samenwerking en die van het partnerland samenbrengen, zal voorbereiden.
- [9] De gemengde commissies moeten in principe op het einde van de procedure samenkomen om over te gaan tot de definitieve keuze van de programma's en projecten die door de Belgische samenwerking op basis van de geografische nota's zullen doorgevoerd worden. Welnu, de raad stelt vast dat tot op heden, en dit omwille van timing, er gemengde commissies werden georganiseerd alvorens over de landennota's te beschikken.
- [10] Ook de geografische nota's werden voor het overgrote deel uitgewerkt alvorens het grootste deel van de sectorale en thematische nota's beschikbaar waren. De hierin verwerkte principes en doelstellingen hebben bijgevolg de uitwerking van bepaalde geografische nota's niet kunnen begeleiden.
- [11] De FRDO betreft deze situatie die het operationele karakter aantast van de verschillende strategische nota's, zowel de sectorale en de thematische nota's die niet dienden als basis voor de redactie van de geografische nota's, als de landennota's die, tot op heden, niet beschikbaar waren voor de voorbereiding van de gemengde commissies. Ook de consultatie van de civiele samenleving bij de opmaak van strategienota's is grotendeels mislukt. De onduidelijkheid over de beschikbaarheid van enkele nota's, en de korte tijd om te reageren maakte een consultatie van actoren hier en in het zuiden de facto bijna onmogelijk.

2.2.2. Nut en eindgebruiker

- [12] De raad heeft nog niet alle nota's ontvangen (de nota's onderwijs, basisinfrastructuur en sociale economie ontbreken nog). Bij diegene die hij reeds heeft kunnen analyseren, merkt de raad op dat het merendeel zeer concreet is, maar dat voor enkele andere de te volgen strategie niet voldoende duidelijk is gedefinieerd om operationeel te zijn. De delen "analyse van de situatie" en "lessen uit het verleden" zouden korter moeten zijn, terwijl het deel gewijd aan de eigenlijke strategie en het actieplan meer uitgediept en de operationele keuzes explicieter zouden moeten worden. Voor deze weinig concrete nota's stelt de raad zich niettemin vragen betreffende hun onmiddellijk en operationeel nut voor de eindgebruiker (attachées, Belgische actoren op multilateraal niveau, onrechtstreekse actoren, ambtenaren van DGIS, BTC,...).
- [13] De FRDO raadt DGIS aan om voor deze nota's een document op te stellen met daarin enkel de concrete elementen van de strategie. Doel hiervan is de agent ter plaatse een instrument te bezorgen dat hem concreet informeert over wat hij moet doen. Dat document zou kunnen beginnen met een lijst met daarin de informatie die de agent ter plaatse nodig heeft om de situatie te evalueren en om na te denken over het te ontwikkelen programma/project. Dat document zou hetzelfde model kunnen volgen als de *guidelines* van de Europese Commissie, uitgewerkt door de actoren op het terrein om de uitwerking en de tenuitvoerlegging van het ontwikkelingsbeleid op lokaal vlak te begeleiden¹.

---

¹ Zie bijvoorbeeld de *Guidelines for the Design of a Rural Development Profile and Strategic Framework*, December 2000, DG Development – Rural Development and Food security.

- [14] Het actieplan zou duidelijk moeten zijn, in overeenstemming met de doelstellingen die de Samenwerking zich stelde en moet aan de hand van een tijdsschema en resultaatindicatoren operationeel gemaakt worden.
- [15] De raad dringt erop aan dat de strategische nota's eveneens zouden dienen als basis voor de politieke dialoog tussen België en de partnerlanden. Het is bijgevolg belangrijk dat de nota's voldoende concreet en operationeel zijn om zodoende het politiek overleg doeltreffend te begeleiden.
- [16] De raad is eveneens van mening dat het overleg met de civiele samenleving in het Noorden, en vooral in het Zuiden rond de nota's, de ontschotting en het operationeel maken van het werk van DGIS mogelijk zullen maken. De FRDO dringt er bijgevolg op aan dat DGIS effectief en op doeltreffende wijze de dialoog met de civiele samenleving organiseert. Die consultatie mag niet beperkt blijven tot de opmaak van strategienota's. Ook op andere belangrijke momenten van beleidsbepaling, zoals gemengde commissies of regionale conferenties over het Belgisch bilateraal beleid, is het belangrijk dat de indirecte actoren geconsulteerd worden.

2.2.3. Opvolging van de strategische nota's

- [17] De strategische nota's zouden ook beter moeten worden opgevolgd. DGIS zou een procedure moeten uitwerken waarmee regelmatig de tenuitvoerlegging van de in de nota's vooropgestelde doelstellingen kan worden gecontroleerd en waarmee een regelmatige opvolging van de actie verzekerd kan worden. Ook bij de opvolging van de nota's kunnen de indirecte actoren een rol spelen. Dit zou kunnen via een jaarlijks overleg tussen de overheid en de indirecte actoren over de implementatie en eventuele bijsturing van de strategienota's.

2.3. Functionaliteit van de strategische nota's

- [18] De raad raadt DGIS aan erover te waken dat de strategische nota's, net als de andere instrumenten voor samenwerking (programma's en projecten), zich aanpassen aan de nieuwe problemen die zich in de partnerlanden voordoen. Daarnaast zouden zij ook de internationale (resultaten van internationale fora, zoals de Wereldtop voor Duurzame Ontwikkeling van Johannesburg) en de Europese (beslissingen genomen op niveau van de Europese Unie) verworvenheden moeten integreren. Zodoende zouden ze de evolutie van de Europese en internationale situatie volgen. De strategische nota's zouden tevens verrijkt moeten worden met ervaringen op het terrein.
- [19] De strategische nota's moeten tenminste om de vier jaar herzien worden maar de raad is van mening dat het actieplan van jaar tot jaar zou moeten herwerkt worden. De FRDO hoopt dat de opmerkingen die hij inzake de strategische nota's formuleert evenals die van het Parlement zo vlug mogelijk in de actie van DGIS zullen kunnen aangewend worden. De raad vraagt tevens dat deze opmerkingen aan de gemengde commissie zouden overgemaakt worden.

2.4. Versterking van de institutionele capaciteiten van DGIS

- [20] De FRDO is van mening dat alle strategische nota's acties zouden moeten voorzien ter versterking van de institutionele capaciteiten van DGIS. Deze acties zouden via vormingen en sensibiliseringsacties onder meer moeten leiden tot de capaciteitsopbouw van het DGIS-personeel.
- [21] De raad is bang dat de deskundigheid van de ambtenaren binnen de Belgische samenwerking dreigt verloren te gaan ten gevolge van de herstructureringen bij DGIS. De FRDO refereert hier naar de ambtenaren op het eind van hun carrière die DGIS niet van plan is na hun vertrek te vervangen.

Bijlagen

Bijlage 1. Aanwezige en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 15 oktober 2002

de 4 voor- en ondervoorzitters

T. Rombouts, A. Bodson, A. Panneels, R. Verheyen

4 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming

V. Kochuyt (Birdlife Belgium), R. Moreau (Greenpeace Belgium), T. Snoy (Inter-Environnement Wallonie, IEW), S. Van Hauwermeiren (Bond Beter Leefmilieu, BBL)

4 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking

B. Bode (Broederlijk Delen), S. Englebienne (Oxfam-Solidarité), G. Fremout (Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, VODO), H. Verleyen (11.11.11)

de 2 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen

C. Rousseau (Centre de Recherche et d'Information des Organisations des Consommateurs, CRIOC), P. Van Cappellen (Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties, OIVO)

3 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties (*)

I. Dekelper (Le Syndicat Libéral, CGSLB), B. Melckmans (Fédération Générale du Travail de Belgique, FGTB), A. Wilmart (Confédération des Syndicats Chrétiens de Belgique, CSC)

4 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties

C. Bosch (Federatie Voedingsindustrie, FEVIA), I. Chaput (Fédération des Entreprises de Belgique, FEB), C. Klein (Federatie van de Chemische Industrie van België, Fedichem), P. Vanden Abeele (Unie van Zelfstandige Ondernemers, UNIZO)

de 2 vertegenwoordigers van de energieproducenten

H. De Buck (Electrabel), D. Rigaux (Samenwerkende vennootschap voor Productie van Electriciteit, SPE)

4 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus

L. Hens (Vrije Universiteit Brussel, VUB), L. Lavrysen (Universiteit Gent, UG), J.-P. van Ypersele (Université Catholique de Louvain, UCL), H. Verschure (Katholieke Universiteit Leuven, KU Leuven)

Totaal: 27 van de 38 stemgerechtigde leden (*)

(*) momenteel moeten de werknemersorganisaties nog 2 vertegenwoordigers voordragen

Bijlage 2. Voorbereidende vergaderingen voor dit advies

De werkgroep internationale betrekkingen is op 16 mei, 27 juni, 14 augustus, 11 en 26 september en 2 oktober 2002 samengekomen om dit advies voor te bereiden.

Bijlage 3. Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies

Leden met stemrecht en hun afgevaardigden

Prof. Han VERSCHURE (Katholieke Universiteit Leuven) – Voorzitter van de werkgroep

L. BAUDESSON (Fedichem), B. BODE (Broederlijke Delen), J. BOSMAN (KWIA, Steungroep voor inheemse volken), P. CLAES (Fedichem), E. DE WANDELER (VBO), F. DOUVERE (RUG), B. FREMAULT (VBO), B. GLOIRE (Oxfam solidarité), P. JACOBS (ULB), T. KESTELOOT (Oxfam Solidarité), S. LARUELLE (FWA), G. LEJEUNE (WWF),

M. PANS (ABVV), M. POZNANSKI (CSA), P. RECHT (CRIOC), L. RIJNHOUT (VODO),
S. VAN HAUWERMEIREN (BBL), H. VERLEYEN (11.11.11)

Leden zonder stemrecht en hun afgevaardigden

P. DESMET (Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Administratie Buitenlands Beleid), H.
DOVELMAN (Adm. Buitenlands Beleid, Min. Vlaamse Gemeenschap), J. REYNAERS
(ICDO)

Secretariaat

J. DE SMEDT, K. SAQUI